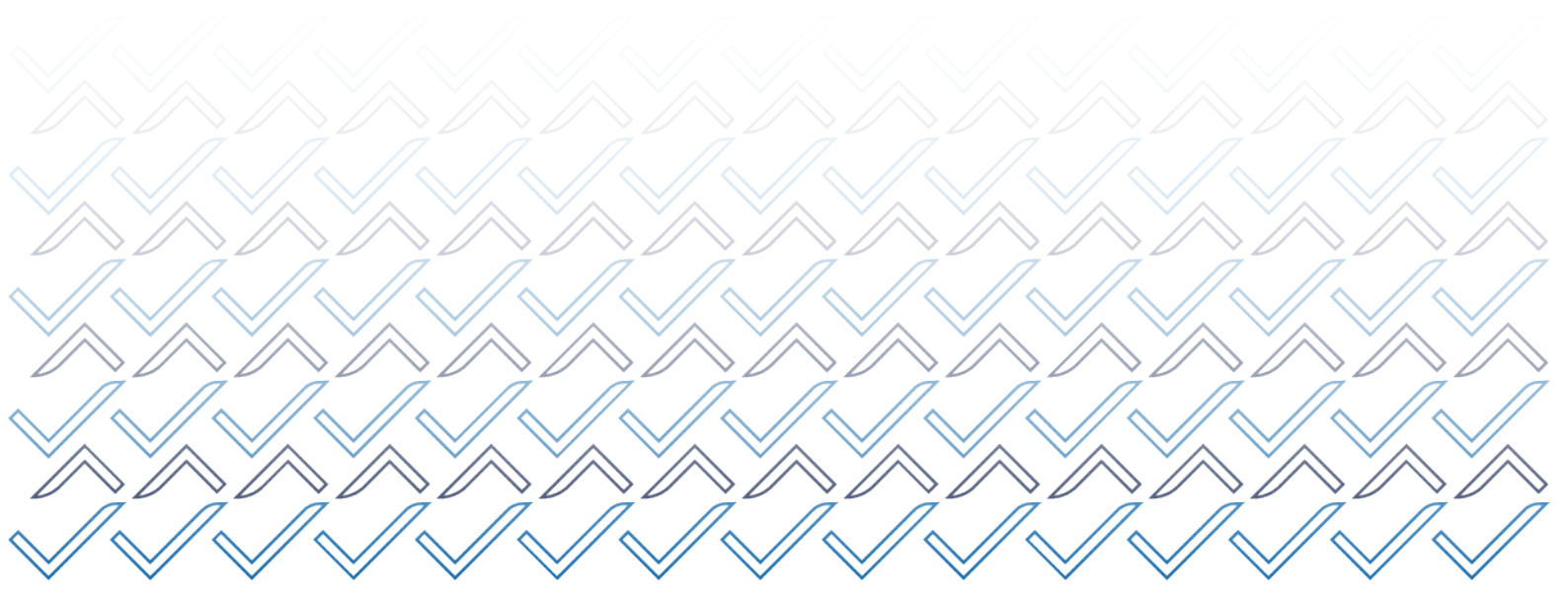

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

2024 METŲ NACIONALINIO ATASKAITŲ RINKINIO FINANSINIO AUDITO REZULTATAI

2025 m. spalio 10 d.

Nr. FAE-7

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai, į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Danguolė Krištopavičienė (departamento vadovė), Lina Marcinkėnienė (grupės vadovė), Airidas Augys, Aušra Michejeva, Daiva Latvėnienė, Dariusz Bužinski, Ernestas Maksimas Bykovas, Inga Liutkevičiūtė, Irma Meškauskaitė, Jurgita Gribauskaitė, Laura Grigonytė, Laura Janulevičienė, Lukas Galkauskas, Mantas Kopcikas, Rūta Stasiūnaitė, Vita Andrulytė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	8
AUDITO REZULTATAI	10
1. REIKŠMINGĄ ĮTAKĄ NACIONALINIO METINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO TEISINGUMUI TURĖJO DUOMENŲ IŠKRAIPYMAI ŽEMESNIOJO KONSOLIDAVIMO LYGIO ATASKAITOSE	10
2. TEISĖS AKTAI DĖL ATSISKAITYMO UŽ KONSOLIDUOTOJO BIUDŽETO VYKDYMĄ RENGIAMI	14
3. DUOMENYS APIE VALSTYBĖS SKOLĄ TEISINGI VISAI REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS	15
4. REIKALINGI BENDRI REZERVŲ SUDARYMO IR VALDYMO PRINCIPAI	20
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	23
PRIEDAI	24
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	24
2 priedas. Audito apimtis ir metodai	25

PAGRINDINIAI FAKTAI

86,69 mlrd. Eur

ataskaitose nurodytas viešojo sektoriaus turtas.

35,38 mlrd. Eur

ataskaitose nurodyti viešojo sektoriaus įsipareigojimai.

29,97 mlrd. Eur

valstybės skola 2024-12-31 duomenimis.

7,8 proc.

turto, nurodyto ataskaitose, duomenys nepatikimi.

Rengiamas

reglamentavimas už konsoliduotojo biudžeto vykdymą.

100 proc.

valstybės skolos duomenys visais reikšmingais atžvilgiais teisingi.

Reikalingi

bendri rezervų sudarymo ir valdymo principai.

SANTRAUKA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymais, atlikome 2024 m. nacionalinio ataskaitų rinkinio auditą.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kurie apima tarptautinius audito standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (25 psl.). Ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl metinių ataskaitų rinkinio pareiškiama audito išvadoje.

Pagrindiniai audito rezultatai

1. Reikšmingą įtaką nacionalinio metinių ataskaitų rinkinio teisingumui turėjo duomenų iškraipymai žemesniojo konsolidavimo lygio ataskaitose

Į 2024 m. nacionalinį metinių finansinių ataskaitų rinkinį įtraukti 3 233 viešojo sektoriaus subjektų duomenys. Jame išlieka reikšmingų pasikartojančių duomenų iškraipymų: nustatyta ilgalaikio turto, biologinio turto, grynojo turto, pagrindinės veiklos sąnaudų reikšmingų duomenų iškraipymų, vienuolikos subjektų duomenys į 2024 m. rinkinį neįtraukti.

Reikšmingą įtaką nacionalinio metinių ataskaitų rinkinio teisingumui turėjo nustatyti duomenų iškraipymai valstybės ir savivaldybių metinių ataskaitų rinkiniuose.

Privalomojo sveikatos draudimo ir Valstybinio socialinio draudimo fondų ataskaitų rinkiniuose nustatyti šiems fondams reikšmingi duomenų iškraipymai, susiję su neteisingu fondų gautinų sumų ir įsipareigojimų užregistravimu (1 skyrius, 10–14 psl.).

2. Teisės aktai dėl atsiskaitymo už konsoliduotojo biudžeto vykdymą rengiami

Nuo 2024 m. įsigaliojo nauja Biudžeto sandaros įstatymo redakcija, kuria įtvirtintas vidutinės trukmės konsoliduotojo biudžeto planavimas ir tvirtinimas, apimantis valstybės, savivaldybių, valstybės socialinių fondų ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetus, eliminavus tarpusavio pervedimus. Tačiau Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme nenustatytas atsiskaitymas už minėto konsoliduotojo biudžeto vykdymą. Kad būtų išlaikyta visų lygių atskaitomybės sistema, 2024 m. Finansų ministerijai rekomendavome papildyti ataskaitas konsoliduotojo biudžeto vykdymo duomenimis. Finansų ministerija rekomendaciją planuoja įgyvendinti iki 2026-03-31.

Nuo 2023 m. nacionalinis metinių ataskaitų rinkinys papildytas suvestiniais savivaldybių biudžetų vykdymo duomenimis. Pasibaigus finansiniams metams, savivaldybės biudžeto vykdymo ataskaitas teikia Finansų ministerijai, kuri parengia suvestinį rinkinį. Savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų auditus atlieka savivaldybių audito ir kontrolės

tarnybos. Apibendrinti savivaldybėse atliktų auditų rezultatai rodo, kad reikšmingų klaidų savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitose nenustatyta (2 skyrius, [14–15 psl.](#)).

3. Duomenys apie valstybės skolą teisingi visais reikšmingais atžvilgiais

Valdžios sektoriaus skola 2024 m. pabaigoje sudarė 29 972,4 mln. Eur, per 2024 m. išaugo 2 414,5 mln. Eur, arba 8,8 proc. Skolos ir BVP santykis padidėjo 0,9 proc. p. ir 2024 m. pabaigoje sudarė 38,2 proc. BVP. Skolos duomenys visais reikšmingais atžvilgiais teisingi.

2024 m. planuota pasiskolinti 5 967,0 mln. Eur, faktiškai pasiskolinta 5 522,3 mln. Eur. Skolindamasi 2024 m. Vyriausybė laikėsi nustatytų skolinimosi limitų.

Bendrieji principai ir apribojimai, susiję su savivaldybių skolos valdymu, nustatyti Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme, jų vertinimą atlieka biudžeto politikos kontrolės institucija. Remiantis vertinimo duomenimis, 2024 m. visos savivaldybės laikėsi joms taikomų fiskalinės drausmės taisyklių.

2025 m. stebimi valstybės vardu prisiimamos skolos valdymo pokyčiai – jau priimti ir rengiami teisės aktai apima pagrindinius skolos valdymo klausimus, susijusius su fiskalinio tvarumo užtikrinimu, skolinimosi planavimu ir rizikų valdymu. 2025-04-30 Vyriausybė patvirtino Lietuvos vidutinės trukmės fiskalinį struktūrinį 2025–2029 m. planą, taip pat rengiamas atskiras dokumentas dėl skolos valstybės vardu valdymo. Be to, Fiskalinės drausmės įstatymo pakeitimo projekte numatyta, kad valdžios sektoriaus finansų tvarumo vertinimas būtų atliekamas reguliariai. Šie žingsniai rodo kryptingas pastangas stiprinti viešųjų finansų sistemą ir užtikrinti, kad valstybės skolos valdymas būtų grindžiamas aiškiais taisyklėmis, ilgalaikiais tikslais ir derėtų su ES reikalavimais (3 skyrius, [15–19 psl.](#)).

4. Reikalingi bendri rezervų sudarymo ir valdymo principai

Valstybės rezervai (Rezervinio (stabilizavimo) fondo, Valstybės socialinio draudimo fondo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo) 2024 m. padidėjo 31,6 proc. ir metų pabaigoje sudarė 4 837,8 mln. Eur. Didžiausią (77,8 proc.) viso padidėjimo dalį sudaro Valstybės socialinio draudimo fondo rezervo prieaugis.

Pagrindinis kaupiamų valstybės rezervų tikslas – garantuoti pagrindinių viešųjų funkcijų finansavimą nenumatytais ar kritiniais atvejais ir užtikrinti valstybės finansų stabilumą. Valstybės socialinio draudimo fondo rezervas kaupiamas siekiant stabilizuoti socialinio draudimo sistemą ir kompensuoti išmokų trūkumus, kai tam neužtenka einamųjų pajamų. Nustatytas ir jo dydis – sukaupti vienu metų fondo išlaidų sumą. Privalomojo sveikatos draudimo fondo rezervas skirtas sveikatos draudimo sistemos stabilumui palaikyti, jo struktūra susideda iš pagrindinės (1,5 proc. planinių fondo pajamų) ir rizikos valdymo dalių. Vis dėlto tvari yra tik pagrindinė rezervo dalis, nes rizikos valdymo dalis gali būti naudojama einamosioms išlaidoms padengti. Rezervinis (stabilizavimo) fondas – 671,4 mln. Eur – yra pagrindinis valstybės piniginis rezervas, skirtas valstybės finansiniam stabilumui sunkmečiu užtikrinti ir specifiniams įsipareigojimams vykdyti. Fondo dydis nėra teisiškai apibrėžtas, jis apima ir rezervą radioaktyviųjų atliekų giluminiam atliekynui įrengti ir tokioms atliekoms tvarkyti. Didėjant geopolitiniam neapibrėžtumui, strateginis rezervų valdymas tampa itin svarbus siekiant užtikrinti fiskalinį atsparumą, operatyvų reagavimą į ekonominius ar saugumo iššūkius ir valstybės finansinį savarankiškumą (4 skyrius, [20–22 psl.](#)).

Rekomendacijos

Finansų ministerijai

Atsižvelgiant į tai, kad rezervų kaupimas ir naudojimas – vienas iš įrankių valstybės finansiniam atsparumui didinti, rekomenduojame sistemaiškai peržiūrėti rezervų teisinį reglamentavimą ir nustatyti bendrus jų sudarymo ir valdymo principus sąsajoje su valstybės skolinimosi politika (4-asis pagrindinis audito rezultatas) ([20–22 psl.](#)).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ ([23 psl.](#)).

Aktuali informacija apie didelės ir vidutinės svarbos valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo būklę 2025-09-01 pateikta 2025-09-02 rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitoje¹ ir skelbiama atviruose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/AtviriDuomenys>.

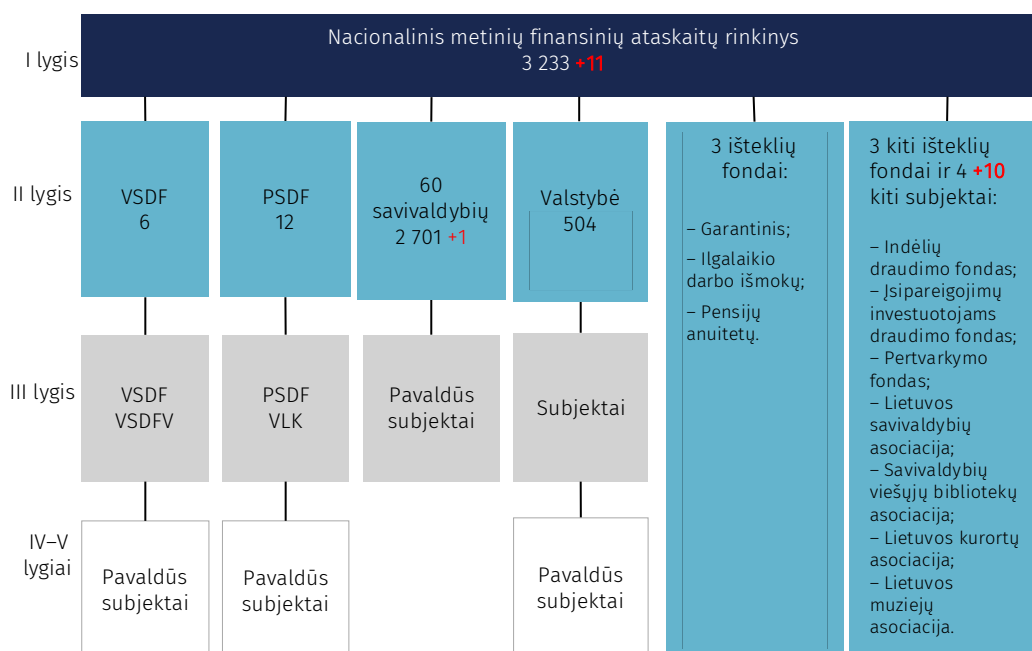
¹ 2025-09-02 Nr. RAE-5. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/post/3136/>.

JŽANGA

Vadovaudamiesi teisės aktais² atlikome 2024 m. nacionalinio ataskaitų rinkinio auditą. Šį rinkinį sudaro³ valstybės VSS, visų savivaldybių VSS, valstybės socialinių fondų, PSDF ir PAF į vieną viešojo sektoriaus subjekto ataskaitų rinkinį konsoliduoti duomenys apie finansinę būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus ir savivaldybių biudžetų vykdymo duomenys. Nacionalinio metinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte teikiama ir informacija apie valstybės skolą. Nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį rengia Finansų ministerija⁴.

Konsolidavimo procese dalyvaujantys VSS nurodomi konsolidavimo schemoje⁵. 2024 m. į ją⁶ įtraukti ir konsoliduoti 3 233 VSS (2023 m. – 3 273, 2022 m. – 3 410, 2021 m. – 3 462) (1 pav.), turėjo būti įtraukti ir konsoliduoti 3 244 VSS duomenys (plačiau – 1 skyriuje).

1 pav. Konsolidavimo lygiai ir grupės, grupę sudarančių subjektų skaičius

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybės skolą⁷ sudaro valdžios sektoriaus subjektų prisiimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas, pasiskolintas išplatinant vertybinius popierius, pasirašant paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, konsoliduota suma. Valdžios sektorių⁸ sudaro

² Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 2 d. 5 p.; Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 16 str. 2 d. 5 p.

³ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 10 str. 5 p.

⁴ Ten pat, 14 str. 1 d.

⁵ Ten pat, 5 str. 7 d.; Vyriausybės 2008-03-26 nutarimas Nr. 266 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą“.

⁶ Finansų ministro 2024-12-31 įsakymas Nr. 1K-414 „Dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo įgyvendinimo rengiant valstybės 2024 metų ataskaitų rinkinį ir nacionalinį 2024 metų ataskaitų rinkinį“.

⁷ Valstybės skolos įstatymas, 2 str. 24 d.

⁸ Ten pat, 2 str. 13 d.

centrinės valdžios (Vyriausybės ir kitų centrinės valdžios sektoriaus subjektų), vietos valdžios (savivaldybių ir kitų vietos valdžios sektoriaus subjektų) ir socialinės apsaugos fondų (VSDF, PSDF ir kitų socialinės apsaugos fondų subjektų) sektoriai. Pagal Valstybės duomenų agentūros skelbiamą sąrašą, 2025-01-01 valdžios sektoriui priskirti 3 116 ūkio subjektai⁹ (2024-01-01 – 3 132, 2023-01-01 – 3 177). Skolą apskaičiuoja Valstybės duomenų agentūra, vadovaudamasi 2013-05-21 Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 549/2013 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje nustatyta metodologija¹⁰.

Pagal teisės aktus¹¹ Valstybės kontrolei NMAR turi būti pateikiamas iki liepos 31 d., Vyriausybei – iki spalio 1 d. Vyriausybė, pritarusi ataskaitų rinkiniui, teikia jį Seimui. Valstybės kontrolė iki spalio 10 d. teikia Seimui¹² NMAR audito ataskaitą ir išvadą.

Įgyvendinant Valstybės kontrolės teiktas rekomendacijas, 2025 m. nacionalinis ataskaitų rinkinys Seimui bus teikiamas pavasario sesijoje – iki birželio 5 d. Į 2026 m. ataskaitų rinkinį bus įtraukiami valstybės ir savivaldybių kontroliuojamų pelno siekiančių subjektų ataskaitų rinkiniai, t. y. konsoliduojamų subjektų aprėptis praplečiama iki valdžios sektoriaus.

⁹ Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/instituciniai-sektorai-ir-subsektorai> (žiūrėta 2025-07-23).

¹⁰ Valstybės skolos įstatymas, 11 str., finansų ministro 2010-01-29 įsakymu Nr. 1K-022 „Dėl vykdymo ataskaitų“ patvirtintas Informacijos apie valstybės skolą parengimo tvarkos aprašas, 3 ir 4.1 p.

¹¹ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 17 str. 11 d., priedas.

¹² Ten pat, priedas.

AUDITO REZULTATAI

1. REIKŠMINGĄ ĮTAKĄ NACIONALINIO METINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO TEISINGUMUI TURĖJO DUOMENŲ IŠKRAIPYMAI ŽEMESNIOJO KONSOLIDAVIMO LYGIO ATASKAITOSE

- NMAR sudaromas konsolidavus pagal įstatymą¹³ priskiriamų VSS duomenis. FM pagal VSS pateiktą informaciją¹⁴ rengia konsoliduojamų VSS sąrašus – konsolidavimo schemą, į kurią 2024 m. įtraukti 3 233 VSS. FM, atlikusi tokių subjektų metinių finansinių ataskaitų konsolidavimo procedūras, rengia NMAR. Sudarant 2024 m. NMAR, į konsolidavimo schemą nebuvo įtraukta vienuolika¹⁵ VSS (bendras turtas – 0,6 mln. Eur.), jų duomenys nebuvo konsoliduoti, todėl rinkinys neapima visų VSS duomenų, kuriuos turėtų apimti.
- Valstybės kontrolė atliko 2024 m. valstybės, valstybės socialinių fondų (VSDF, GF, IDIF), PSDF, PAF ir Valstybės gynybos fondo metinių atskaitų rinkinių auditus. Valstybės, VSDF ir PSDF ataskaitų rinkiniuose nustatyta reikšmingų duomenų iškraipymų – dėl jų pareikštos sąlyginės nuomonės. 60-ies savivaldybių (2 701 VSS) MFAR auditus atlieka savivaldybių audito ir kontrolės tarnybos. Dėl 2024 m. savivaldybių MFAR buvo pareikštos 22 besąlyginės ir 37 sąlyginės nuomonės, vienos savivaldybės (Joniškio r.) metinių ataskaitų rinkinys nebuvo audituotas.
- Nustatyta reikšmingų duomenų iškraipymų ir sumų, kurių teisingumo dėl įvairių priežasčių nebuvo galima patvirtinti (1 lentelė). Atitinkamai informacija neteisinga ir aiškinamajame rašte. Negalime patvirtinti NMAR nurodyto 4 169,09 mln. Eur ilgalaikio turto, 2 498,64 mln. Eur biologinio turto, 4 103,60 mln. Eur grynojo turto, 4 349,13 mln. Eur pagrindinės veiklos sąnaudų duomenų teisingumo, grynasis turtas padidintas 2 888,59 mln. Eur.

1 lentelė. Duomenų iškraipymų įtaka 2024 m. nacionaliniam ataskaitų rinkiniui (mln. Eur)

Eil. Nr.	Straipsniai	NMFAR duomenys	Iškraipymų suma	
			tiksli klaida, padidinta (+), sumažinta (-)	teisingumo negalime patvirtinti
FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA				
A	ILGALAIKIS TURTA	66 684,35	10,79	4 169,09
B	BIOLOGINIS TURTA	2 598,37	-72,80	2 498,64
C	TRUMPALAIKIS TURTA	17 405,50	341,39	52,22

¹³ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 20 d.

¹⁴ Finansų ministro 2011-04-19 įsakymu Nr. 1K-152 patvirtintas Viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų konsolidavimo tvarkos aprašas, 31–32 p.

¹⁵ VšĮ Lietuvos savivaldybių asociacijos mokymo ir konsultavimo centras, Lietuvos kultūros centrų asociacija, Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacija, Lietuvos pirminės sveikatos priežiūros įstaigų asociacija, Vilniaus slėnių asociacija, Lietuvos gimnazijų asociacija, Lietuvos progimnazijų asociacija, Lietuvos inovatyvių profesinio rengimo įstaigų asociacija, Lietuvos kvantinių technologijų asociacija, Savivaldybių kontrolierių asociacija, VšĮ „Rastis“.

Eil. Nr.	Straipsniai	NMFAR duomenys	Iškraipymų suma	
			tiksli klaida, padidinta (+), sumažinta (-)	teisingumo negalime patvirtinti
D	FINANSAVIMO SUMOS	12 257,77	59,38	531,36
E	JSIPAREIGOJIMAI	35 383,42	347,17	3,98
F	GRYNASIS TURTAS	39 044,09	2 888,59	4 103,60
G	MAŽUMOS DALIS	2,94	-	-
VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	28 523,99	0,61	19,84
B	PAGRINDINĖS VEIKLOS SAŃAUDOS	-37 364,30	170,33	-4 349,13
C	PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVERŠIS AR DEFICITAS	-8 840,31	-14,90	-121,24
D	KITOS VEIKLOS REZULTATAS	284,28	-17,65	0,30
E	FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS	4 309,69	0,02	-0,12
F	APSKAITOS POLITIKOS KEITIMO IR ESMINIŲ APSKAITOS KLAIĐŲ TAISYMO ĮTAKA	858,02	155,09	630,04
G	GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	-3 388,32	-31,84	-3 698,72
H	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	405,10	-8,01	1,18
I	GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS	-2 983,22	-39,85	-3 697,55
GRYNOJO TURTO POKYČIO ATASKAITA (19 eil.)				
5 st.	TIKROSIOS VERTĖS REZERVAS	15 986,33	2 919,34	3 660,57
6 st.	KITI REZERVAI	5 693,15	-	-
7 st.	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	1 696,01	-0,58	-5,74
8 st.	SUKAUPTAS PERVERŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	15 668,60	-30,24	445,43
10 st.	MAŽUMOS DALIS	2,94	-	-
PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	2 146,84	0,98	-83,11
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-2 547,70	-0,97	-10,38
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	1 597,82	-0,14	1,68
D	VALIOTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ LIKUČIUI	-0,24	-	1,00

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2024 m. nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį

4. Toliau ataskaitoje pateikiame kiekybiškai ir (ar) kokybiškai reikšmingas klaidas, kurios nustatytos žemesniojo konsolidavimo lygio VSS.

Valstybės metinių finansinių ataskaitų rinkinyje – reikšmingi duomenų iškraipymai

5. Visi reikšmingi iškraipymai, nustatyti vertinant 2024 m. VMFAR, pateikti valstybinio audito ataskaitoje „2024 metų valstybės ataskaitų rinkinio finansinio audito rezultatai“¹⁶. Apibendrinti VMFAR audito rezultatai rodo, kad:
- ✓ 2 463,01 mln. Eur medynų ir 695,54 mln. Eur miško žemės duomenų teisingumo, atitinkamai 1 969,51 mln. Eur rezervų ir 1 210,09 mln. Eur sukaupto deficito, negalėjome patvirtinti dėl AM apskaitos informacijos trūkumų apskaitant miško žemę ir medynus. AM apskaitoje miško žemė ir medynai registruojami pagal Valstybinių miškų urėdijos

¹⁶ 2025-05-15 Nr. FAE-2. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24323/2024-metu-valstybes-ataskaitu-rinkinio-finansinio-audito-rezultatai>.

pateikiamą informaciją (registrą), kuri neapima informacijos apie žemės ir medynų įsigijimo savikainą ir vertės pokytį. Registre nėra dalies urėdijos patikėjimo teise valdomų sklypų, taip pat yra sklypų, kurių patikėjimo teisė perduota kitiems subjektams, nustatyta ir kitų trūkumų;

- ✓ 1 434,23 mln. Eur (100 proc.) mineralinių išteklių ir tokios pat rezervų vertės teisingumo negalėjome patvirtinti, nes LGT 2024 m. jos neperskaičiavo. Mineraliniai ištekuliai apskaitoje registruojami pagal jų rūšį ir kiekį, nurodant jų matavimo vienetus ir sąlygines vienetų vertes. 2024 m. mineraliniai ištekuliai nebuvo perskaičiuoti (neįvertintas mineralinių išteklių panaudojimas 2024 m., neįtraukti naujai aprobuoti mineraliniai ištekuliai) ir ataskaitose užregistruoti 2023 m. kiekiais ir vertėmis, kurie ir 2023 m. buvo neteisingi;
- ✓ 463,54 mln. Eur muziejinių vertybių duomenų teisingumo patvirtinti negalėjome, nes trys tikrinti muziejai¹⁷ neturėjo visų turimų vertybių analitinių apskaitos registrų, muziejinės vertybės nebuvo tinkamai inventorizuotos, kaip tai nustatyta Inventorizacijos taisyklėse¹⁸;
- ✓ 107,74 mln. Eur turto, 88,90 mln. Eur pagrindinės veiklos sąnaudų teisingumo patvirtinti negalėjome, nes keturių VSS¹⁹ finansinės apskaitos tvarkymo procesai ir ūkinių operacijų registravimas neatitinka Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo ir VSAFAS reikalavimų arba neužtikrinamas atsakingas turto ir finansų valdymas įstaigoje.

Savivaldybių ataskaitose – nepatikimi duomenys apie reikšmingą turto dalį

6. 2024 m. savivaldybėse išliko ankstesnių auditų metu savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų nustatytų apskaitos problemų. Buvo nepatvirtintas 1 090,57 mln. Eur ilgalaikio, 32,79 mln. Eur biologinio ir 4,86 mln. Eur trumpalaikio turto ir su jais susijusių finansavimo sumų bei grynojo turto teisingumas. Apibendrinti savivaldybėse atliktų auditų rezultatai rodo, kad:
 - ✓ 19-oje savivaldybių²⁰ 795,55 mln. Eur infrastruktūros statinių sumos teisingumo negalėta patvirtinti daugiausia dėl vietinės reikšmės kelių ir gatvių apskaitos klaidų: į apskaitos registrus neįtraukti visi keliai ir gatvės, kiti infrastruktūros statiniai, esantys savivaldybių tarybų sprendimais patvirtintuose sąrašuose, arba įtraukti simboline verte; ne visi vietinės reikšmės keliai ir gatvės inventorizuoti ir (ar) teisiškai įregistruoti ir kt.;
 - ✓ 32-ose savivaldybėse²¹ nustatyta nebaigtos statybos ir išankstinių mokėjimų registravimo apskaitoje klaidų. Finansinėse ataskaitose nebaigtos statybos ir išankstinių mokėjimų vertė padidinta 69,23 mln. Eur, o 177,13 mln. Eur vertės teisingumo negalėta patvirtinti, nes dalis baigtų statybos ar rekonstrukcijos darbų vertės iš

¹⁷ Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Lietuvos nacionalinis dailės muziejus ir Lietuvos nacionalinis muziejus.

¹⁸ Vyriausybės 2022-06-15 nutarimas Nr. 630 „Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“.

¹⁹ Lietuvos kalėjimų tarnyba, Lietuvos kultūros tyrimų institutas, VšĮ Mokslo ir inovacijų sklaidos centras, Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija.

²⁰ Anykščių r., Biržų r., Kauno m., Kupiškio r., Lazdijų r., Molėtų r., Neringos, Pakruojo r., Pasvalio r., Prienų r., Rietavo, Rokiškio r., Šiaulių m., Šiaulių r., Švenčionių r., Telšių r., Vilniaus m., Visagino, Zarasų r.

²¹ Alytaus r., Anykščių r., Birštono, Biržų r., Ignalinos r., Jurbarko r., Kaišiadorių r., Kauno m., Kauno r., Klaipėdos m., Kretingos r., Lazdijų r., Marijampolės r., Mažeikių r., Molėtų r., Neringos, Palangos m., Panevėžio m., Panevėžio r., Prienų r., Radviliškio r., Rokiškio r., Šiaulių m., Šiaulių r., Šilutės r., Tauragės r., Telšių r., Varėnos r., Vilniaus m., Vilniaus r., Visagino, Zarasų r.

nebaigtos statybos sąskaitos neperkelta į atitinkamas ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo sąskaitas, neskaiciuojamas šio turto nusidėvėjimas, nuvertėjimas;

- ✓ 11-oje savivaldybių²² nustatyta žemės registravimo apskaitoje klaidų, dėl kurių žemės vertė sumažinta 1,49 mln. Eur, žemės tikrosios vertės rezervas padidintas 218,55 mln. Eur, o 50,48 mln. Eur žemės vertės teisingumo negalėta patvirtinti, nes žemė neįvertinta tikrąja verte, apskaitoje neteisingai registruota perduota valstybinės žemės sklypų tikroji vertė, neatlikta žemės sklypų metinė inventORIZACIJA ir kt.;
- ✓ 11-oje savivaldybių²³ 32,79 mln. Eur biologinio turto teisingumo negalėta patvirtinti, nes savivaldybės ir jų biudžetinės įstaigos netinkamai tvarkė šio turto apskaitą: į apskaitą neįtraukė parkų ir skverų, neįtraukė ar netinkamai įtraukė želdynus, dalį šių vienetų apskaitė simboline verte, biologinis turtas neinventorizuotas ir kt.;
- ✓ 13-oje savivaldybių²⁴ 30,31 mln. Eur kultūros ir kitų vertybių sumos teisingumo negalėta patvirtinti, nes savivaldybės ir jų biudžetinės įstaigos šių vertybių neįvertino tikrąja verte, netinkamai atlikta metinė inventORIZACIJA ir kt.

Klaidos perduodant valstybinę žemę savivaldybėms

7. 2024 m. Vyriausybė priėmė sprendimą²⁵ NŽT patikėjimo teise valdomus savivaldybių miestų ir miestelių teritorijų ribose esančius valstybinės žemės sklypus (jų dalis) ir žemės sklypais nesuformuotos valstybinės žemės plotus perduoti savivaldybėms valdyti patikėjimo teise. Perduodant žemę, tarnyba neteisingai apskaitoje užregistravo su jos nuvertėjimu susijusias sąnaudas (4 207,57 mln. Eur).
8. Kad žemę priėmusios savivaldybės ją teisingai užregistruotų finansinėje apskaitoje, FM parengė rekomendacijas²⁶. Dalis savivaldybių²⁷ jomis nesivadovavo, todėl jų apskaitoje neteisingai rodomas tikrosios vertės rezervas. Kita dalis savivaldybių rekomendacijomis vadovavosi, tačiau, rengdama 2024 m. NMAR, FM turėjo atlikti rankinį įrašą, kuris atliktas neteisingai – ne mažinant sąnaudas, o neteisingai registruojant apskaitos klaidų taisymą (632,68 mln. Eur). Dėl šių klaidų negalime patvirtinti VRA str. B. „Pagrindinės veiklos sąnaudos“ 4 207,57 mln. Eur ir VRA str. F. „Apskaitos politikos keitimo ir esminių apskaitos klaidų taisymo įtaka“ 632,68 mln. Eur, o FBA str. F.I „Rezervai“ padidintas 2 832,99 mln. Eur.

²² Anykščių r., Birštono, Biržų r., Klaipėdos m., Kretingos r., Palangos m., Pasvalio r., Prienų r., Radviliškio r., Rokiškio r., Zarasų r.

²³ Alytaus r., Birštono, Biržų r., Kauno m., Kupiškio r., Pakruojo r., Panevėžio r., Pasvalio r., Radviliškio r., Šiaulių r., Vilniaus m.

²⁴ Akmenės r., Kretingos r., Kupiškio r., Lazdijų r., Marijampolės r., Neringos, Panevėžio r., Prienų r., Raseinių r., Rietavo, Rokiškio r., Šiaulių r., Zarasų r.

²⁵ Vyriausybės 2024-01-10 nutarimas Nr. 32 „Dėl valstybinės žemės sklypų (jų dalių) ir žemės sklypais nesuformuotos valstybinės žemės plotų perdavimo savivaldybėms valdyti patikėjimo teise“ ir 2024-07-17 nutarimas Nr. 599 „Dėl valstybinės žemės sklypų (jų dalių) ir žemės sklypais nesuformuotos valstybinės žemės plotų perdavimo valdyti savivaldybėms patikėjimo teise ir savivaldybių patikėjimo teisės į joms perduotus valstybinės žemės sklypus (jų dalis) ir žemės sklypais nesuformuotos valstybinės žemės plotus pasibaigimo“.

²⁶ Finansų ministerijos išaiškinimas „Dėl valstybinės žemės sklypų (jų dalių) ir žemės sklypais nesuformuotos valstybinės žemės plotų perdavimo savivaldybėms valdyti patikėjimo teise“, prieiga per internetą: <https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/apskaita-ir-atskaitomybe/viesojo-sektorius-subjektu-apskaita-ir-atskaitomybe/finansine-atskaitomybe/isaiskinimai-ir-rekomendacijos/> (žiūrėta 2025-08-20).

²⁷ Neringos sav. administracijos apskaitoje tikrosios vertės rezervas padidintas 4 163,68 tūkst. Eur, Vilniaus m. sav. administracijos – 2 519 099,09 tūkst. Eur, o Kauno m. sav. administracijos – 320 376,87 tūkst. Eur.

Išteklių fondų ataskaitų rinkiniuose – duomenų išskrypimai

9. VSDF ir PSDF ataskaitų rinkiniuose nustatyti duomenų išskrypimai, susiję su neteisingu fondų gautinų sumų ir įsipareigojimų užregistravimu, yra reikšmingi šiems rinkiniams, tačiau nedaro reikšmingos įtakos NMAR teisingumui. Visi išskrypimai pateikti atitinkamo fondo valstybinio audito ataskaitose²⁸.

2. TEISĖS AKTAI DĖL ATSISKAITYMO UŽ KONSOLIDUOTOJO BIUDŽETO VYKDYMĄ RENGIAM

10. Nuo 2024 m. įsigaliojo nauja Biudžeto sandaros įstatymo redakcija, numatanti vidutinės trukmės konsoliduotojo biudžeto, apimančio valstybės, savivaldybių, valstybės socialinių fondų ir PSDF biudžetus, sujungus jų rodiklius ir eliminavus planuojamus tarpusavio pervedimus, planavimą ir tvirtinimą. Tokia konsolidacija leis skaidriau planuoti finansus, užtikrinant fiskalinį tvarumą, ir suderinti finansų politiką su ilgalaikiais tikslais.
11. Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme nebuvo nustatytas atsiskaitymas už suplanuoto konsoliduotojo biudžeto vykdymą. Kad būtų išlaikyta visų lygių atskaitomybės sistema, Finansų ministerijai rekomendavome²⁹ papildyti NMAR konsoliduotojo biudžeto vykdymo duomenimis. Šie duomenys svarbūs valdžios sektoriaus finansinei analizei ir ES reikalavimų įgyvendinimui³⁰. Rekomendaciją planuojama įgyvendinti iki 2026-03-31.
12. Įgyvendindama šią rekomendaciją, FM turėtų apsvarstyti ir tolesnį 2005 m. Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcijos³¹ aktualumą ir įgyvendinimą. Koncepcijoje buvo konstatuota, kad apskaitos dvigubinimas, kai rengiami du ataskaitų rinkiniai (konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys – kaupimo principu, o už biudžetą atsiskaitoma pinigų principu), neišvengiamas pereinamuoju laikotarpiu, o „ateityje galima būtų svarstyti ir biudžeto sudarymą ir atsiskaitymą už jo vykdymą kaupimo principu“. Reikalingi kokybiški konsoliduotieji biudžeto vykdymo duomenys, tačiau auditų rezultatai rodo³², kad tokių neturime, o ir

²⁸ Valstybinio audito ataskaitos: 2025-05-15 Nr. FAE-6 „2024 metų Valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinio finansinio audito rezultatai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24325/2024-metu-valstybes-socialiniu-fondu-ataskaitu-rinkinio-finansinio-audio-rezultatai>; 2025-05-15 Nr. FAE-4 „2024 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo ataskaitų rinkinio finansinio audito rezultatai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24326/2024-metu-privalomojo-sveikatos-draudimo-fondo-ataskaitu-rinkinio-finansinio-audi>.

²⁹ 2024-05-15 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-7 „2023 metų nacionalinio ataskaitų rinkinio finansinio audito rezultatai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24276/2023-metu-nacionalinio-ataskaitu-rinkinio-finansinio-audio-rezultatai>.

³⁰ Audituoti konsoliduotojo biudžeto duomenys prisidėtų prie kokybiško 2011-11-08 ES Tarybos direktyvos 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms įgyvendinimo, nes statistiniai rodikliai kol kas skaičiuojami remiantis pinigų apskaitos principu grindžiamais viešojo sektoriaus duomenimis. Direktyvoje nurodoma, kad, norint rengti labai kokybiškus ir palyginamus valstybių narių statistinius duomenis, būtina užtikrinti visų valdžios sektoriaus subsektorių išsamią ir patikimą šio sektoriaus finansų apskaitos tvarką, o šio sektoriaus apskaitos sistemoms turi būti taikoma vidaus kontrolė ir atliekami nepriklausomi jų auditai.

³¹ Vyriausybės 2005-06-29 nutarimu Nr. 718 patvirtinta Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcija.

³² 2025-05-15 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-2 „2024 metų valstybės ataskaitų rinkinio finansinio audito rezultatai“. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24323/2024-metu-valstybes-ataskaitu-rinkinio-finansinio-audio-rezultatai>.

nekonsoliduotuose duomenyse yra klaidų – reikšminga dalis asignavimų nurodoma netinkamame ekonominės klasifikacijos straipsnyje (neteisingai grupuojama). Dėl šių priežasčių ataskaitos yra neinformatyvios, negalima palyginti atskirų įstaigų duomenų, dalį išlaidų rodo ne tos įstaigos, kurios turėtų, todėl atskirų įstaigų ataskaitos neteisingos, dalis asignavimų atiduodama avansu ir iki metų pabaigos neišleidžiama, todėl valstybės biudžeto vykdymo rezultatas – įplaukos minus išlaidos – nėra teisingas. Šias problemas padėtų išspręsti biudžeto formavimas kaupimo principu. Tai leistų turėti vieną atskaitomybę, kaip ir buvo numatyta 2005 m. Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcijoje. O tai jau būtų ir administracinės naštos mažinimas.

13. Pagal galiojantį reglamentavimą, pasibaigus finansiniams metams, savivaldybių administracijos biudžeto vykdymo ataskaitas teikia Finansų ministerijai³³, kuri parengia suvestinį rinkinį³⁴. Duomenys parengti laikantis taisyklių. Savivaldybių BVAR auditus atlieka savivaldybių audito ir kontrolės tarnybos³⁵. Dėl 2024 m. savivaldybių BVAR buvo pareikštos 56 besąlyginės ir 3 sąlyginės³⁶ nuomonės, Joniškio r. savivaldybės BVAR neauditotas. Apibendrinti savivaldybėse atliktų auditų rezultatai rodo, kad 10,45 mln. Eur išlaidų parodyta netinkamame ekonominės klasifikacijos straipsnyje, o ar 2,24 mln. Eur išlaidų parodyta tinkamame straipsnyje, patvirtinti negalima.

3. DUOMENYS APIE VALSTYBĖS SKOLĄ TEISINGI VISAIŠ REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS

14. Per 2024 m. valdžios sektoriaus skola išaugo 2 414,5 mln. Eur (8,8 proc.) ir metų pabaigoje sudarė 29 972,4 mln. Eur³⁷. Skolos ir BVP santykis padidėjo 0,9 proc. p. ir 2024 m. pabaigoje sudarė 38,2 proc. BVP. Valdžios sektoriaus pajamų³⁸ ir BVP santykio tendencijos 2015–2024 m. lieka panašios (2 pav.).

³³ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 17 str. 5 d. 2 p.

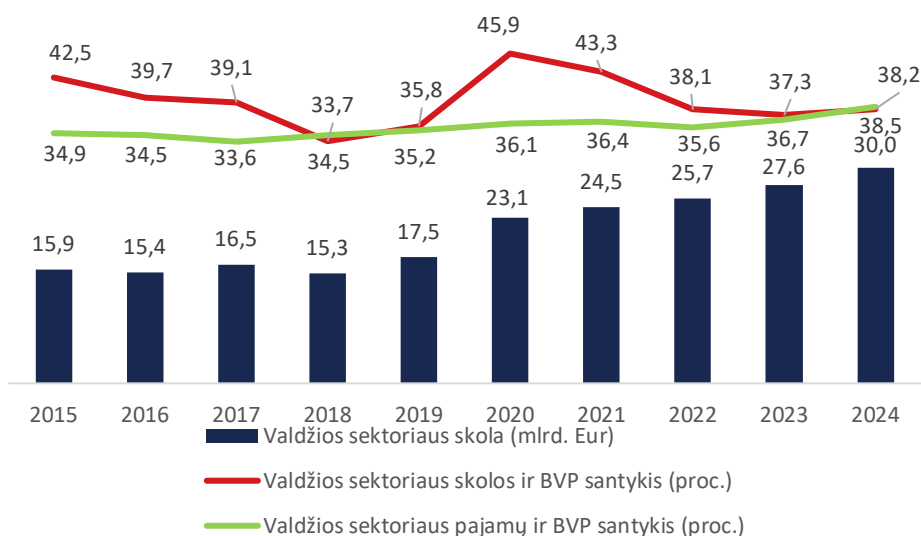
³⁴ Finansų ministro 2010-01-29 įsakymu Nr. 1K-022 patvirtintos Valstybės biudžeto ir suvestinio savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklės.

³⁵ Vietos savivaldos įstatymas, 67 str., 1 d. 2 p.; Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 16 str. 1 d.

³⁶ Kauno m., Vilniaus m., Visagino.

³⁷ Iš jų (nekonsoliduoti duomenys): centrinės valdžios skola – 29 524,2 mln. Eur, vietinės valdžios skola – 642,0 mln. Eur, socialinės apsaugos fondų skola – 0,3 mln. Eur.

³⁸ NMAR neapima visų valdžios sektoriaus subjektų, todėl duomenys paimti iš Valstybės duomenų agentūros, prieiga per internetą: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/\(žiūrėta 2025-07-29\)](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/(žiūrėta%2025-07-29)).

2 pav. Valdžios sektoriaus skola, jos pokytis ir santykis su BVP 2015–2024 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis

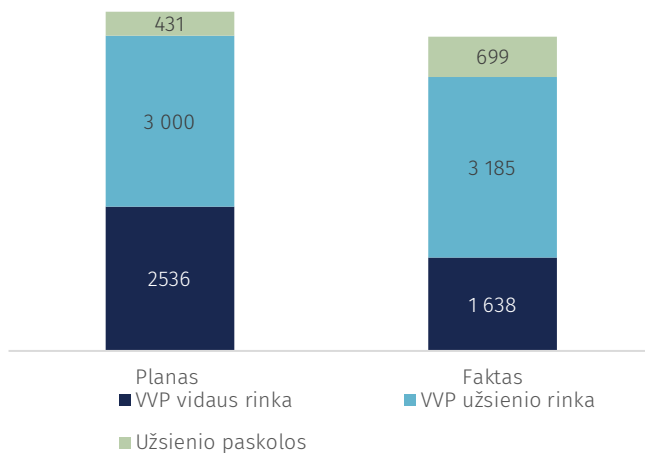
15. Kartu su NMAR pateikiamoje informacijoje apie valstybės skolą netikslumų ir iškraipymų nenustatėme.

2024 m. Vyriausybė skolinosi laikydamasi nustatytų limitų

16. Skola valstybės vardu 2024 m. pabaigoje sudarė 29 764,9 mln. Eur valdžios sektoriaus skolos (29 972,4 mln. Eur). Vyriausybės skolinimosi ir garantijų limitai nustatyti Rodiklių įstatyme³⁹.
17. 2024 m. planuota pasiskolinti 5 967,0 mln. Eur, pasiskolinta 5 522,3 mln. Eur⁴⁰ (3 pav.). Vyriausybės grynojo skolinimosi pokytis sudarė 2 255,5 mln. Eur – skolindamasi 2024 m. Vyriausybė laikėsi įstatymu nustatyto pokyčio limito (2 771,3 mln. Eur).

³⁹ 2024 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 10 ir 11 str. Bendra 2024 ir ankstesniais metais priimtų įsipareigojimų suma, įvertinus įvykdytus įsipareigojimus, vienu metu negali viršyti: garantijų institucijų įsipareigojimams pagal garantijas (išskyrus AAA kredito reitingą turinčių finansų institucijų pergarantuotą dalį) – 487,5 mln. Eur; paskoloms investiciniams projektams, nacionaliniams saugumui užtikrinti svarbių įmonių apyvartinėms lėšoms papildyti ir kitiems Valstybės skolos įstatyme numatytiems tikslams – 682,6 mln. Eur; valstybės remiamoms paskoloms pagal Mokslo ir studijų įstatymą – 139,0 mln. Eur (per 2024 m. naujų pasirašytų valstybės remiamų paskolų suma negali viršyti 27,0 mln. Eur); paskoloms ir ne nuosavybės vertybiniais popieriais ekonomikos skatinimo ir verslo likvidumo didinimo tikslais – 100,0 mln. Eur. 2024 metų Vyriausybės grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limitas yra (teigiamas) 2 771,3 mln. Eur.

⁴⁰ FM duomenimis, pateiktais 2024 m. NMAR aiškinamajame rašte, per 2024 m. priimtų naujų skolinių įsipareigojimų vidutinė svertinė palūkanų norma siekė 3,3 proc. (2023 m. – 3,8 proc., 2022 m. – 2,7 proc.).

3 pav. 2024 m. skolinimosi planas⁴¹ ir faktiškai pasiskolintos sumos (mln. Eur)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Finansų ministerijos skelbiamus Vyriausybės skolinimosi ir skolos grąžinimo statistikos 2024 m. duomenis

18. Valstybės garantuota skola 2024 m. pabaigoje sudarė 1 026,2 mln. Eur, arba 1,3 proc. BVP. Vyriausybė laikėsi 2024 m. garantijų limito (5 proc. BVP).

2024 m. savivaldybės laikėsi skolos valdymo reikalavimų

19. Vietinės valdžios sektoriaus skola 2024 m. pabaigoje sudarė 642,0 mln. Eur ir, palyginti su praėjusiais metais, padidėjo 8,2 proc. (2023 m. – 593,2 mln. Eur) (4 pav.). Savivaldybių skolos didėjimui 2023–2024 m. įtakos turėjo pasikeitęs teisinis reglamentavimas. Savivaldybių skolos valdymo (skolos, skolinimosi, garantijų limitai ir įsiskolinimų padengimo) reikalavimai iki 2023 m. buvo nustatomi atitinkamų metų Rodiklių įstatyme. Nuo 2023 m. šias bendrąsias nuostatas nustato Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas⁴², kuriame savivaldybėms buvo praplėstos galimybės įgyvendinti investicijų ir kitus projektus skolintomis lėšomis.

⁴¹ 2024 m. Vyriausybės skolinimosi programa, teikiama Seimui kartu su valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu.

⁴² Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo Nr. XII-1289 1, 4 str. pakeitimo ir įstatymo papildymo priedu konstitucinis įstatymas, 2022-12-23 Nr. XIV-1760.

4 pav. Vietos valdžios sektoriaus skola, jos pokytis 2015–2024 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis

20. Savivaldybių biudžetų atitikties konstituciniu įstatymu nustatytoms taisyklėms ir neatitikties joms ištaisymo vertinimą atlieka Fiskalinė institucija, kurios funkcijas vykdyti pavesta Valstybės kontrolei⁴³. Remiantis vertinimo duomenimis⁴⁴, 2024 m. visos savivaldybės laikėsi joms taikomų fiskalinės drausmės taisyklių, nė viena neviršijo savo skolos ir įsipareigojimų pagal garantijas limitų.

Stebimi skolos valstybės vardu valdymo pokyčiai

21. 2025 m. stebima, kad valstybės vardu prisiimamos skolos valdymo sistema pradėta nuosekliai formuoti – tiek jau priimti, tiek dar planuojami priimti teisės aktai turėtų apimti pagrindinius skolos valdymo klausimus, susijusius su fiskalinio tvarumo užtikrinimu, skolinimosi planavimu ir rizikų valdymu. Tai rodo kryptingas pastangas stiprinti viešųjų finansų sistemą ir užtikrinti, kad valstybės skolos valdymas būtų grindžiamas aiškiais taisyklėmis, ilgalaikiais tikslais ir būtų suderintas su ES reikalavimais.
22. 2024 m. Stabilumo ir augimo pakto pakeitimais⁴⁵ eurą įsivedusioms valstybėms narėms nustatyta pareiga rengti nacionalinius vidutinės trukmės fiskalinius struktūrinius planus, kuriuose numatoma fiskalinė, struktūrinė ir investicijų politika ateinantiems 4–7 metams. Tai – ES valstybių narių įsipareigojimai vidutiniu laikotarpiu valdyti viešuosius finansus taip, kad būtų išlaikytas finansų tvarumas, įgyvendintos struktūrinės reformos ir investicijų priemonės, taip pat prisidėta prie bendrųjų ES prioritetų įgyvendinimo.

⁴³ Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 7 d. 7 p.

⁴⁴ Išvada dėl savivaldybių biudžetų fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi 2024–2025 m., 2025-06-12 Nr. BPE-3. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24343/ishvada-del-savivaldybiu-biudzetu-fiskalines-drausmes-taisykliu-laikymosi-2024202>.

⁴⁵ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32024R1263> (žiūrėta 2025-08-12).

23. Prieš rengiant Lietuvos nacionalinį vidutinės trukmės fiskalinį struktūrinį planą, 2025 m. pradžioje EK Lietuvai pateikė technines gaires⁴⁶, kuriose nustatyta valdžios sektoriaus struktūrinio pirminio balanso reikšmė, privaloma pasiekti iki plano laikotarpio pabaigos. Taip užtikrinama, kad atsižvelgus į išlaidas, susijusias su visuomenės senėjimu, valdžios sektoriaus deficitas išliktų mažesnis nei 3 proc. BVP, o skola – mažesnė nei 60 proc. BVP per ateinančius 14 metų (t. y. iki 2038 m.).
24. Lietuvos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą 2025–2029 metams Vyriausybė patvirtino 2025-04-30⁴⁷. Jame projektuojamas valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykio didėjimas iki 43,2 proc. 2029 m. Plano fiskalinę dalį įvertinusi⁴⁸ Fiskalinė institucija prognozuoja spartesnį skolos augimą: 2025 m. ji sieks 42,6 proc. BVP, o 2028 m. – 48,9 proc. BVP. Alternatyvus scenarijus⁴⁹ rodo skolos augimą iki 53,8 proc. BVP 2028 m. Be to, Fiskalinė institucija atkreipia dėmesį, kad augs ir palūkanų išlaidos. FM duomenimis, 2024 m. skolos valstybės vardu valdymo išlaidos sudarė 391,7 mln. Eur (2023 m. – 278,1 mln. Eur, 2022 m. – 279,4 mln. Eur).
25. Lietuvos fiskalinis struktūrinis planas neapima Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo gairių, kurios anksčiau buvo įtraukiamos į nacionalinį vidutinės trukmės fiskalinį planą – Stabilumo programą. Šias gaires planuota patvirtinti atskiru dokumentu iki 2025 m. vidurio. FM el. paštu informavo, kad rengiamas dokumentas dėl skolos valstybės vardu valdymo. Planuojama, kad jis apims laikinai laisvų pinigų pritraukimą, santykių su investuotojais plėtojimą, palūkanų normų, refinansavimo, garantuotos skolos ir kitų rizikų valdymą.
26. 2023 m. buvo atliktas valdžios sektoriaus skolos ir finansų tvarumo vertinimas⁵⁰. 2025 m. inicijuotas Fiskalinės drausmės įstatymo pakeitimo projektas⁵¹, kuriuo numatyta, kad ilgalaikis valdžios sektoriaus finansų tvarumo vertinimas bus atliekamas reguliariai, ne rečiau kaip vieną kartą per trejus metus. Priėmus teisės akto pakeitimus, jie įsigalios nuo 2026-01-01.

⁴⁶ Prieiga per internetą: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#lithuania (žiūrėta 2025-08-20).

⁴⁷ Vyriausybės 2025-04-30 nutarimas Nr. 255 „Dėl Lietuvos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinio struktūrinio plano ir metinės (2025 metų) pažangos ataskaitos“.

⁴⁸ Lietuvos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinio struktūrinio plano fiskalinės dalies vertinimas, 2025-06-03 Nr. BPE-2. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24338/lietuvas-vidutines-trukmes-laikotarpio-fiskalinio-strukturinio-plano-fiskalines-d>.

⁴⁹ Alternatyvus scenarijus apima ir gynybos finansavimo didinimą nuo pagrindiniame scenarijuje numatytų 3 iki 5,25 proc. BVP bei svarstomų mokesčių siūlymų įtaką, remiantis 2025-05-14 Vyriausybės patvirtintais Finansų ministerijos pasiūlytais mokesčių įstatymų pakeitimais. Prieiga per internetą: <https://finmin.lrv.lt/lt/naujienos/vyriausybe-prite-finansu-ministerijos-pasiulytiems-mokestinu-istatymu-pakeitimams/>.

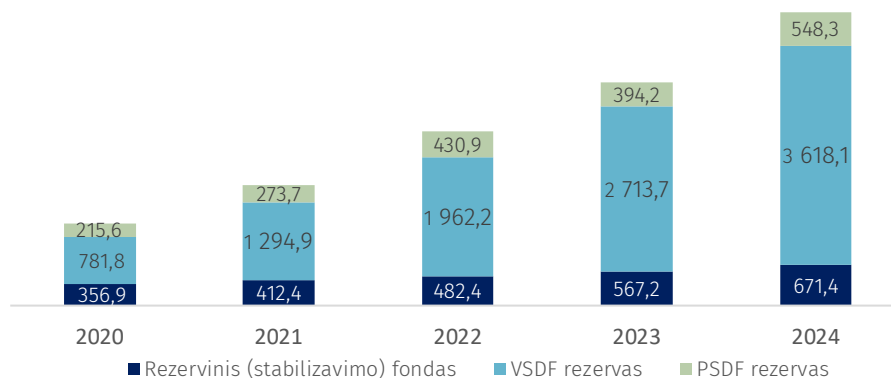
⁵⁰ Valdžios sektoriaus skolos ir finansų tvarumo vertinimo ataskaita. Prieiga per internetą: <https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/fiskaline-politika/skolos-scenarijai-ir-finansu-tvarumo-vertinimas/> (žiūrėta 2025-08-20).

⁵¹ Fiskalinės drausmės įstatymo Nr. X-1316 pakeitimo įstatymo projektas Nr. 25-12748, 12 str. (registruotas 2025-08-18, žiūrėta 2025-08-20).

4. REIKALINGI BENDRI REZERVŲ SUDARYMO IR VALDYMO PRINCIPAI

27. 2024 m. RF, VSDF ir PSDF rezervai padidėjo 31,6 proc., metų pabaigoje juose sukaupta 4 837,8 mln. Eur (2023 m. – 3 675,2 mln. Eur) (5 pav.). Esminį rezervų padidėjimą 2024 m. lėmė VSDF rezervo augimas 904,4 mln. Eur.

5 pav. 2020–2024 m. valstybės rezervų likučiai (mln. Eur)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2020–2024 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio finansinių auditų rezultatus

28. Nepaisant to, kad valstybės rezervų likučiai kasmet didėja, sukaupintos sumos neturi strateginio pagrindimo, kiek jų pakanka ar kokio dydžio rizikoms amortizuoti jie kaupiami ilgalaikėje perspektyvoje.
29. VSDF rezervo tikslas⁵² – užtikrinti VSDF biudžeto stabilumą ir kaupti piniginius išteklius, reikalingus valstybinio socialinio draudimo išmokas reglamentuojančiuose įstatymuose nurodytoms atitinkamoms išmokoms finansuoti, kai nepakanka atitinkamos socialinio draudimo rūšies pajamų. Kiekvienais biudžetiniais metais pagal atitinkamus finansinius rodiklius apskaičiuojama į VSDF rezervą pervestina įplaukų dalis⁵³. Rezervo piniginiai išteklių gali būti naudojami valstybinio socialinio draudimo išmokoms finansuoti tik išskirtiniais atvejais – pagal Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinį įstatymą nustačius ir paskelbus išskirtines aplinkybes, kai dėl jų atsiradimo nepakanka atitinkamos VSDF biudžeto valstybinio socialinio draudimo rūšies pajamų.⁵⁴ Rezervas kaupiamas, kol

⁵² Vyriausybės 2017-06-14 nutarimu Nr. 438 patvirtinti Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo sudarymo ir valdymo nuostatai, 2 p.

⁵³ Ten pat, 3 p. Rezervo fonde kaupiamos šios įplaukos: 3.1. atitinkamų metų VSDF įplaukų dalis, viršijanti VSDF įprastinės ir investicinės veiklos išlaidas, įsipareigojimų pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartis išlaidas ir metų pabaigoje negrąžintų paskolų sumą, susidaranti įvertinus kasos apyvartos lėšų pokytį; 3.2. pajamos, gautos investavus Rezervo fondo lėšas; 3.3. pajamos, gautos už Rezervo fondo lėšų likutį kredito įstaigos, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme (toliau – kredito įstaiga), sąskaitoje; 3.4. kitos teisėtai gautos pajamos.

⁵⁴ Ten pat, 29.1 p.

pasieks vieny metų fondo išlaidų dydį⁵⁵. Šis dydis 2025 m. pagal 2024 m. duomenis sudarytų 8 170,2 mln. Eur. 2024 m. pabaigoje fonde sukaupta rezervo suma – 3 618,1 mln. Eur.

30. PSDF rezervas kaupiamas siekiant užtikrinti privalomojo sveikatos draudimo sistemos stabilumą ir kaupti pinigus nenumatytoms ar didesnėms nei planuota sveikatos priežiūros paslaugų išlaidoms apmokėti. Rezervas sudaromas iš praėjusių metų likučio ir einamaisiais metais į rezervą priskaitytų sumų⁵⁶. PSDF biudžeto rezervą sudaro⁵⁷ pagrindinė dalis (1,5 proc. einamųjų biudžetinių metų patvirtintos PSDF biudžeto pajamų sumos) ir rizikos valdymo dalis (šią dalį sudaro tai, kas lieka suformavus pagrindinę dalį). Pagrindinė rezervo dalis gali būti naudojama Vyriausybės sprendimu įstatyme nustatytais⁵⁸ atvejais: PSDF biudžeto pajamų trūkumui kompensuoti (kai nesurenkama 1/12 ar daugiau einamųjų metų PSDF biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu nustatytų einamųjų metų planuotų PSDF biudžeto pajamų ir neužtenka šio biudžeto apyvertos lėšų); išlaidoms, susidariusioms dėl ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliojo įvykio, apmokėti ir valstybės deleguotoms funkcijoms finansuoti (kai einamaisiais biudžetinėmis metais šiems tikslams įgyvendinti neužtenka PSDF biudžeto rezervo rizikos valdymo dalies lėšų). Rezervo rizikos valdymo dalis naudojama sveikatos apsaugos ministro sprendimu⁵⁹ einamosioms išlaidoms⁶⁰ padengti. Šiuo metu galiojantys teisės aktai nereglamentuoja, kokio dydžio PSDF rezervas turi būti sukauptas. Valstybės kontrolė dar 2018 m. yra išsakiusi nuomonę⁶¹, kad, atsižvelgiant į PSDF rezervo sudarymo ir naudojimo teisinį reglamentavimą, tvirtu fiskaliniu rezervu gali būti laikoma tik pagrindinė PSDF biudžeto rezervo dalis, kuri yra nekaupama ir sudaro 1,5 proc. einamųjų biudžetinių metų patvirtintos PSDF biudžeto pajamų sumos ir kuri didėja tik tada, jei didėja PSDF biudžeto planinės pajamos. Vienų metų (2024 m.) PSDF 2024 m. išlaidos sudarė 3 547,9 mln. Eur. 2024 m. pabaigoje PSDF rezerve sukaupta 548,3 mln. Eur. Tokios sumos užtektų padengti apie 2 mėn. PSDF išlaidas, o tikrojo rezervo – pagrindinės dalies (51,9 mln. Eur) – pakaktų penkioms dienoms⁶².
31. RF yra valstybės pinigų fondas, kurio tikslas⁶³ – kaupti valstybės piniginius išteklius, reikalingus valstybės biudžeto išlaidoms finansuoti Fiskalinės sutarties įgyvendinimo

⁵⁵ Vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 35 str. 1 d., rezervas kaupiamas, kol pasieks dydį, lygų paskutinių praėjusių metų Fondo įprastinės, investicinės veiklos bei įsipareigojimų pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartis metinei išlaidų sumai.

⁵⁶ Sveikatos draudimo įstatymas, 22 str. 1 d.: Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rezervą einamaisiais metais sudaro: 1) praėjusių biudžetinių metų rezervo lėšų likutis metų pabaigoje; 2) einamaisiais metais į rezervą atskaitytos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšos, patvirtintos tų metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu; 3) praėjusių biudžetinių metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto apyvertos lėšų dalis, metų pabaigoje viršijanti tų metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtintas apyvertos lėšas; 4) lėšos, skiriamos šiam rezervui atkurti šio įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 2 punkte ir 9 dalyje nurodytais atvejais.

⁵⁷ Ten pat, 22 str. 2 d.

⁵⁸ Ten pat, 23 str. 1 ir 3 d.

⁵⁹ Ten pat, 23 str. 1 ir 2 d.

⁶⁰ Įstatymuose nustatytoms privalomojo sveikatos draudimo paslaugų išlaidoms kompensuoti, fondo biudžeto pajamų trūkumui padengti (pajamų plano nevykdymo atvejais), pajamoms ir išlaidoms subalansuoti per metus, išlaidoms, susidariusioms dėl ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliojo įvykio, apmokėti (kai šiam tikslui neužtenka einamųjų metų biudžeto lėšų), valstybės deleguotoms funkcijoms finansuoti (kai šiam tikslui neužtenka skirtų valstybės biudžeto asignavimų).

⁶¹ 2018-10-01 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-2018-P-60-3-4-1 „2017 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų ir jos valdymo vertinimas“. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/23806/2017-metu-nacionalinio-finansiniu-ataskaitu-rinkinio-ir-valstybes-skolos-duomenu>.

⁶² Skaičiavimas: 51,9/(3 547,9/365).

⁶³ Seimo 2002-05-30 nutarimu Nr. IX-912 patvirtinti Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatai, 2 p.

konstitucinio įstatymo nustatyta tvarka nustačius išskirtines aplinkybes, radioaktyviųjų atliekų giluminiam atliekynui įrengti, radioaktyviosioms atliekoms tvarkyti ir valstybės turiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, ES politikos įgyvendinimu ir (arba) su tuo susijusiomis sutartimis ar susitarimais, vykdyti (gražintinai). Fondo sudarymo šaltiniai⁶⁴ yra valstybės turto realizavimo ir dividendų įplaukos, biudžeto asignavimai, investicijų pajamos ir kitos numatytos pajamos. Pagal fondui iškeltą tikslą, šis valstybės rezervas yra pagrindinis fiskalinis rezervas valstybės finansų stabilumui sunkmečiu užtikrinti. Kokio dydžio jis turėtų būti – nenustatyta. RF likutis 2024 m. pabaigoje sudarė 671,4 mln. Eur. 2024 m. metų valstybės biudžeto išlaidos sudarė 20 113,9 mln. Eur. Vadinasi, RF esančių pinigų užtektų pusantros savaitės įprasto veikimo valstybės išlaidoms padengti.

32. Be to, iš RF esančių pinigų 10,2 proc. (68,5 mln. Eur) planuojami radioaktyviųjų atliekų giluminiam atliekynui įrengti ir tokioms atliekoms tvarkyti. Kasmet šiam tikslui FM numato 3 mln. Eur⁶⁵. Valstybės kontrolė, 2021 m. atlikusi Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo proceso auditą⁶⁶, pabrėžė, kad pinigų poreikis giluminiam atliekynui įrengti sudaro vidutiniškai 42,7 mln. Eur kasmet.
33. Atsižvelgiant į geopolitinius iššūkius, dažnai kritiniais atvejais didėjančias skolinimosi sąnaudas, viešųjų įsipareigojimų augimą ir būtinybę didinti fiskalinį atsparumą ekonomikos nuosmukio ar krizės atvejais, ypač svarbu nustatyti reikiamus valstybės rezervų dydžius, kad būtų užtikrintas valstybės finansų stabilumas ir būtinųjų paslaugų teikimas. Rezervai turi būti formuojami sistemškai, remiantis rizikos vertinimu ir aiškiai apibrėžtais finansavimo šaltiniais, nepriklausomai nuo to, ar susidaro biudžeto perteklius. Be to, rezervų turėjimas yra tiesiogiai susijęs su valstybės gebėjimu savarankiškai finansuoti nenumatytas išlaidas be būtinybės skolintis nepalankiomis rinkos sąlygomis, taip pat didina galimybes greitai ir efektyviai reaguoti į krizines situacijas. Todėl Finansų ministerijai rekomenduojame išanalizuoti ir nustatyti, kokio dydžio atitinkamo rezervo reikia, kokiais finansavimo šaltiniais bus užtikrintas jų sukaupimas, kokie rezervų naudojimo prioritetai ir įgaliojimai, esant daugialypėms nepalankioms aplinkybėms, kaip bus valdomi piniginiai ištekliai.

⁶⁴ Pagal Seimo 2002-05-30 nutarimu Nr. IX-912 patvirtintų Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų 5 p., Fondo lėšos yra: 5.1. 50 procentų lėšų, gautų į valstybės biudžetą, įstatymų nustatyta tvarka privatizavus valstybei nuosavybės teise priklausančius akcijų paketus; 5.2. 50 procentų gautų į valstybės biudžetą dividendų; 5.3. 50 procentų lėšų, gautų į valstybės biudžetą, pardavus viešo aukciono būdu įstatymų nustatyta tvarka valstybės nekilnojamojo turtą ir kitus nekilnojamojo daiktus; 5.4. 50 procentų lėšų, gautų į valstybės biudžetą, pardavus valstybinės žemės sklypus; 5.5. Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme numatyti pervesti į Fondą perteklinio valstybės biudžeto asignavimai; 5.6. kiti Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme numatyti pervesti į Fondą valstybės biudžeto asignavimai; 5.7. lėšos, gautos už valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės parduotą turtą; 5.8. pajamos, gautos investavus Fondo lėšas; 5.9. pajamos, gautos už Fondo lėšų likutį banko sąskaitose; 5.10. kitos teisėtai gautos lėšos.

⁶⁵ Lietuvos Respublikos 2024 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2023-12-05 Nr. XIV-2297, 7 priedas „2024 metų rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų sąmata“.

⁶⁶ 2021-06-16 valstybinio audito ataskaita Nr. VAE-4 „Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo procesas“.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Laukiamas audito poveikis: Bendrų valstybės rezervų formavimo principų nustatymas užtikrintų, kad skirtingos socialinės sritys (sveikatos, socialinės apsaugos ir valstybės valdymo) turėtų pakankamą finansinį pagrindą veikti nepalankiomis ar krizinėmis aplinkybėmis. Aiškiai apibrėžti finansavimo šaltiniai ir tiksliniai dydžiai leistų kaupti rezervus nuosekliai ir tvariai, sumažinant priklausomybę nuo brangaus skolinimosi ekonominių sukrėtimų metu. Tokia politika padėtų sukurti ilgalaikį fiskalinį stabilumą ir suteiktų galimybę greitai bei efektyviai reaguoti į netikėtas krizines situacijas.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
4-asis pagrindinis audito rezultatas Valstybės rezervų kaupimas vykdomas be bendros strategijos ir aiškaus pakankamumo kriterijaus. Dėl to, esant ekonomikos nuosmukiui ar krizinei situacijai, valstybės finansinis atsparumas yra ribotas – turimi rezervai padengtų tik nedidelę dalį būtinų išlaidų, o tai didina priklausomybę nuo skolinimosi nepalankiomis rinkos sąlygomis.	Didelės svarbos 1. Atsižvelgiant į tai, kad rezervų kaupimas ir naudojimas – vienas iš įrankių valstybės finansiniam atsparumui didinti, rekomenduojame sistemaiškai peržiūrėti rezervų teisinį reglamentavimą ir nustatyti bendrus jų sudarymo ir valdymo principus sąsajoje su valstybės skolinimosi politika.	Finansų ministerija	2026-12-31
	1.1. Atlikti valstybės rezervų teisinio reglamentavimo Lietuvoje ir tarptautinės praktikos analizę.	Finansų ministerija	2026-09-30
	1.2. Inicijuoti tarpinstitucines konsultacijas dėl bendrų rezervų sudarymo ir valdymo principų sąsajoje su valstybės skolinimosi politika.	Finansų ministerija	2026-12-31
	1.3. Esant nustatytam poreikiui, inicijuoti teisės aktų pakeitimus.	Finansų ministerija	Pagal nustatytą poreikį

* Atsižvelgiant į rekomendacijos pobūdį, pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės nebus nustatomi.

** Priemonės ir terminus joms įgyvendinti pateikė Finansų ministerija.

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu gali būti tikslinamos arba keičiamos rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės ar pokyčių vertinimo rodikliai. Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių ir pokyčių vertinimo rodiklių sąrašas yra pateikiamas Valstybės kontrolės atvirose duomenyse adresu www.valstybeskontrolė.lt.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„2024 metų nacionalinio ataskaitų
rinkinio finansinio audito rezultatai“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

AM – Aplinkos ministerija

BVAR – biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys

BVP – bendrasis vidaus produktas

EK – Europos Komisija

FBA – finansinės būklės ataskaita

FM – Finansų ministerija

GF – Garantinis fondas

IDIF – Ilgalaikio darbo išmokų fondas

LGT – Lietuvos geologijos tarnyba

MFAR – metinis finansinių ataskaitų rinkinys

NMAR – Nacionalinis metinių ataskaitų rinkinys

NŽT – Nacionalinė žemės tarnyba

PAF – Pensijų anuitetų fondas

PSDF – Privalomojo sveikatos draudimo fondas

RF – Rezervinis (stabilizavimo) fondas

Rodiklių įstatymas – Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas

VMFAR – valstybės metinių finansinių ataskaitų rinkinys

VRA – veiklos rezultatų ataskaita

VSAFAS – viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai

VSDF – Valstybinio socialinio draudimo fondas

VSS – viešojo sektoriaus subjektas

Valstybinio audito ataskaitos
„2024 metų nacionalinio ataskaitų
rinkinio finansinio audito rezultatai“
2 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audituotas 2024 metų nacionalinis ataskaitų rinkinys:

- ✓ Metinė finansinės būklės, metinė veiklos rezultatų, metinė pinigų srautų, metinė grynojo turto pokyčių ataskaitos ir metinis finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2024-12-31 duomenis.

Pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ 2024 metų nacionaliniame finansinių ataskaitų rinkinyje pateikti 3 233 VSS konsoliduoti duomenys apie finansinę būklę, veiklos rezultatus, grynojo turto pokyčius ir pinigų srautus. Detalus konsoliduojamų VSS sąrašas nurodytas finansų ministro įsakymu tvirtinamoje konsolidavimo schemoje⁶⁷.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ Kiekybinis reikšmingumas metinių finansinių ataskaitų rinkinyje – 866,88 mln. Eur.

Reikšmingu dalyku metinių ataskaitų rinkinyje yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. FBA nurodyto turto (tai sudarė 866,88 mln. Eur). Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipymai, kurie yra svarbūs informacijos vartotojui dėl jų pobūdžio, aplinkybių ar konteksto, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku yra laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimų nebuvo.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁶⁸, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)⁶⁹;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad metinių ataskaitų rinkinyje nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų ir sudarytų sandorių.

Audito apimtis ir metodai

2024 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

2024 m. pradžioje turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų, grynojo turto ir mažumos dalies – iš viso 84 501,43 mln. Eur ir 86 688,22 mln. Eur.

2024 m. pajamos ir sąnaudos:

pajamos – 29 587,94 mln. Eur, sąnaudos – 41 028,13 mln. Eur.

2024 m. pasiskolinta, perskolinta, suteikta garantijų:

⁶⁷ 2024-12-31 Nr. 1K-414 „Dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo įgyvendinimo rengiant valstybės 2024 metų ataskaitų rinkinį ir nacionalinį 2024 metų ataskaitų rinkinį“.

⁶⁸ 2000–2899-iejį TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2025-08-21).

⁶⁹ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2025-08-21).

Audito apimtis ir metodai

Valstybės skola 2024 m. pabaigoje sudarė 30,0 mlrd. Eur, 2024 m. valstybės vardu pasiskolinta 5,5 mlrd. Eur. Valstybės garantuota skola sudarė 1 026,2 mln. Eur, arba 143,3 mln. Eur daugiau nei metų pradžioje. Valstybės perskolinamų paskolų likutis sudarė 352,2 mln. Eur, arba 16,2 mln. Eur daugiau nei metų pradžioje.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2024 metų nacionalinio ataskaitų rinkinio duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- Nustatytos svarbiausios audito sritys: ilgalaikis finansinis turtas, išankstiniai apmokėjimai, per vienus metus gautinos sumos, finansavimo sumos, ilgalaikiai įsipareigojimai, trumpalaikiai įsipareigojimai, finansavimo pajamos, mokesčių ir socialinių įmokų pajamos, pagrindinės veiklos kitos pajamos, socialinių išmokų sąnaudos, finansavimo sąnaudos, apskaitos politikos keitimo ir esminių apskaitos klaidų taisymo įtaka, įplaukos, pervestos lėšos, išmokos, gautos finansavimo sumos ilgalaikiam ir biologiniam turtui įsigyti.
- Valstybiniai auditoriai atliko valstybės, VSDF, PSDF, Valstybės gynybos fondo, Garantinio fondo, Ilgalaikio darbo išmokų fondo ir Pensijų anuitetų fondo 2024 m. ataskaitų rinkinių auditus. Audito metu naudojamos minėtų auditų rezultatais.
- Siekdami efektyviai panaudoti visus audito išteklius, tęsėme bendradarbiavimą su savivaldybių kontrolieriais, kurie atlieka savivaldybių KMAR auditus ir rengia išvadas. Pradėję auditą informavome savivaldybių kontrolierius apie audito tikslus ir planus pasinaudoti jų atliekamų auditų rezultatais. Audito metu naudojamos minėtų auditų rezultatais – įvertinome 59 savivaldybių kontrolierių nustatytų klaidų įtaką NMAR teisingumui.
- Atlikome Joniškio r. savivaldybės MAR (neaudituota savivaldybės kontrolieriaus) analitines procedūras.

Sritys, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- Netestuota

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Konsolidavimas: Finansų ministerijoje atrankos būdu (pagal kiekvieną sąskaitą) atsirinkome konsolidavimo įrašus, kuriais taisomos VSS apskaitos klaidos ir koreguojama eliminavimo informacija. Patikrinome, ar jie atlikti tinkamai, išsamiai ir turint pagrindžiančius dokumentus. Patikrinome, ar teisingai konsoliduojasi ilgalaikis finansinis, trumpalaikis turtas, finansavimo sumos, ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai, trumpalaikiai įsipareigojimai, pajamos ir sąnaudos, pagrindinės veiklos pinigų srautai.
- Savivaldybių kontrolierių audito rezultatų vertinimas ir įtaka auditui: įvertinome savivaldybių kontrolierių audito rezultatų suvestinius duomenis ir jų įtaką bendram audito rezultatui.
- Patikrinome, ar savivaldybių biudžetų vykdymo duomenys parengti laikantis Valstybės biudžeto ir suvestinio savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių, patvirtintų finansų ministro 2010-01-29 įsakymu Nr. 1K-022.
- Patikrinome, ar Nacionalinio metinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte teikiama informacija apie valstybės skolą parengta laikantis Informacijos apie valstybės skolą parengimo tvarkos aprašo, patvirtinto finansų ministro 2010-01-29 įsakymu Nr. 1K-022, ar Vyriausybė laikėsi 2024 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytų grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio ir valstybės garantijų limitų, o savivaldybės – skolos, skolinimosi ir garantijų limitų bei įsiskolinimų padengimo reikalavimų.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
 - bendras konsoliduotųjų finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus ir tai, ar šiose ataskaitose pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus.
-

